

**ESPOO
ESBO**

Toivon merkitys palliatiivisen potilaan hoidossa

Hanna Ronikonmäki

Sairaanhoitaja

Espoon sairaala, Villa Glims

GeroMetro 12.5.2021

1. Toivon määritelmä
2. Toivon merkitys ja ilmeneminen elämän loppuvaiheessa
3. Toivon vahvistaminen käytännön hoitotyössä: tapausesimerkkinä Espoon sairaalan palliatiivinen yksikkö

ESPOO
ESBO

Mitä on toivo?

Muuntuva kyky

- toivoon voi vaikuttaa

Dynaaminen elämänvoima

- auttaa vaikeuksien yli
- tavoitteellisuutta

Selviytymismekanismi

- luottamusta elämään, tulevaisuuteen, itseen, johonkin suurempaan
- myönteinen tunnetila
- vastakohtana välttäminen ja kieltö

Toiveiden kokoelma

Vahala 2014; Suutari 2016

Toivon ilmeneminen palliatiivisessa vaiheessa

- Hyvin yksilöllistä
- Epärealistista tai realistista
- Toivoon vaikuttavat mm. psyykkiset ominaisuudet, elämäntilanne, sairauden luonne ja saatu tuki
- Voi kohdistua sekä pieniin elämän yksityiskohtiin että olemassaolon suuriin linjoihin

Toivon ilmeneminen palliatiivisessa vaiheessa

- Potilaan toivo voi kohdistua:
- Hyvään oloon, kivuttomuuteen ja läheisten kanssa oloon
 - Hengellisyyteen
 - Elettyn elämään
 - Sukupolven ketjun jatkumiseen
 - Läheisten pärjäämiseen
 - Elämän jatkumiseen tiettyyn hetkeen saakka
 - Kuolemaan

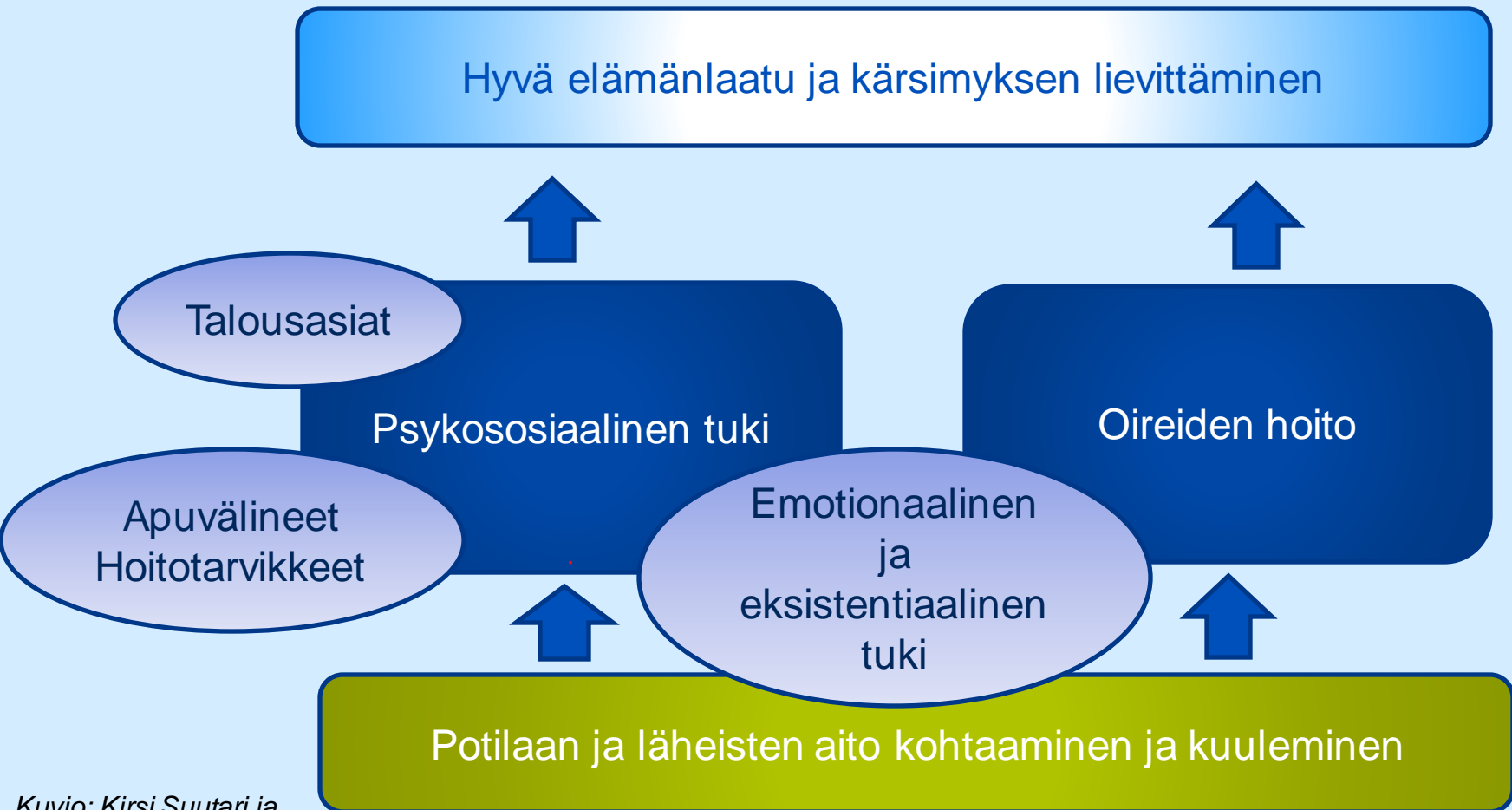
ESPOO
ESBO

Miten lisätä ja ylläpitää potilaan ja läheisten toivoa?

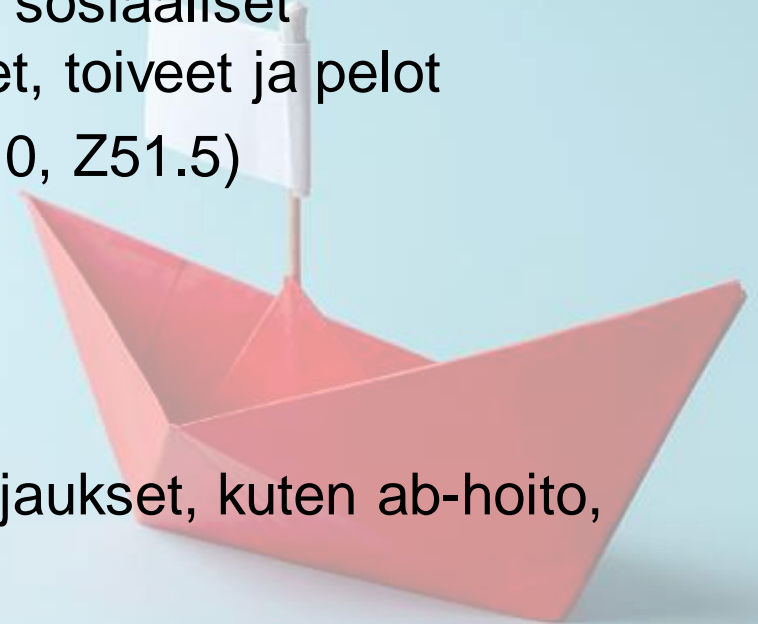
- Esimerkkinä Espoon sairaalan palliatiivinen yksikkö ja toivon näkökulman kehittäminen käytännön hoitotyössä

Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon perusteet

Hoidon hyvä suunnittelu toivon mahdollistajana

- Potilaan toiveista tärkeää keskustella ajoissa
- ➔ Ennakoiva hoitosuunnitelma! (Advance care planning, ACP)
- Huomioidaan fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset ja henkiset/eksistentiaaliset tarpeet, toiveet ja pelot
- Hoitolinjaukset ja tavoitteet (ICD-10, Z51.5)
- Hoitotahto
- Hoitomenetelmät
- Hoitopaikka
- Hoidon rajaukset: DNR ja muut rajaukset, kuten ab-hoito, sairaalasiirrot, ravitsemushoito

ESPOO
ESBO

Hoidon filosofia Villa Glimsissä

- Ihmis- ja perhelähtöinen hoito
 - Kuunnellaan potilaan ja perheen tarpeita ja toiveita
 - Hoitokokoukset
- Omahoitajamalli
 - Joka potilaalla nimetty kaksi omahoitajaa
 - Kokonaisvaltainen hoito, eli sh vastaa vuorossa potilaidensa kaikesta hoidosta
- Toivo keskeisenä hoitoa ohjaavana näkökulmana
 - Näky hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa

ESPOO
ESBO

Toivon näkökulman kehittäminen yksikössä

- **Petra Vahala**, sh, kotisairaala:
 - ”Toivon ylläpitäminen ja vahvistaminen osana palliatiivisessa hoidossa olevan syöpäpotilaan kohtaamista Espoon kotisairaalassa”
 - Syöpäpotilaan hoitotyön kehittäjä -koulutus (2014)
- **Tausta:**
 - Palliatiivisten potilaiden ja heidän läheistensä tunnetilojen kohtaaminen koettiin kuormittavana ja jopa ahdistavana
 - Varsinkin kartoitusvaiheessa toivon käsite tullut usein esiin, erityisesti ns. irrationaalisena tai epärealistisena toivona -> ammattilaisten pelko, että ”vastaa väärin”

- **Tavoitteet:**
 - Lisätä sairaanhoitajien ymmärrystä toivon merkityksestä palliatiiviselle potilaalle
 - Tarjota sairaanhoitajille potilaan kohtaamisessa tarvittavia toivoa ylläpitäviä ja vahvistavia auttamismenetelmiä
- **Metodi:**
 - Tiimipalaverit ja opetustuokiot, joihin kuului aivoriihi-ideointia
 - Käytäntöjen juurruttaminen tiimin yhteisen työskentelyn avulla
- **Tulokset:**
 - Avointen kysymysten ”patteristo” vuorovaikutuksen tueksi

Esimerkkejä (Vahala 2014)

Miten päivittäiset toiminnot sujuvat?

Millaiset asiat ovat tuoneet sinulle voimia elämässä?

Miten kuvailisit sairautesi tämänhetkistä tilannetta?

Mikä tuottaa sinulle iloa ja hyvää oloa?

Miten voimme auttaa?

Mitkä asiat pelottavat / huolestuttavat sinua eniten tässä tilanteessa?

Missä haluat sinua hoidettavan, kun jalkasi eivät enää kannaa?

ESPOO
ESBO

Muita toivon näkökulmaan liittyviä hankkeita

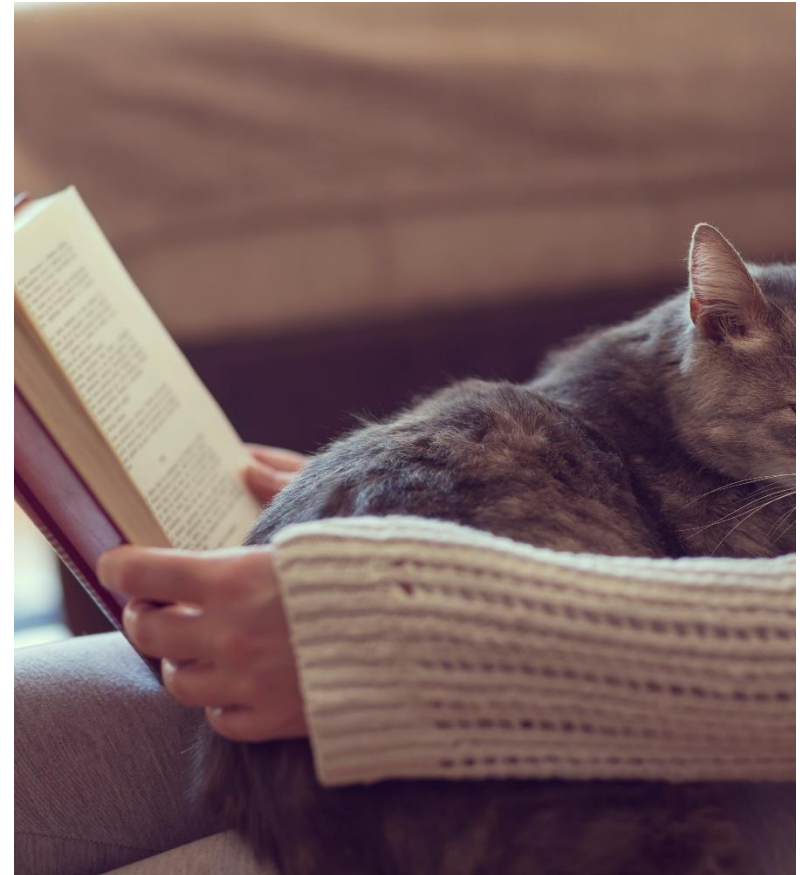
- Kirsi Suutarin luennot Puolarvilla-saattohoito-osaston pilotointivaiheessa v. 2016
- ”OSAKE”-projekti v. 2018:
 - Palveluvastaava ja kaksi sairaanhoitajaa palliatiivisesta yksiköstä
 - Juurrutettiin potilaiden toiveet kartoittavaa käytäntöä osastolla
 - Toiveet kirjataan Elämänkaari-tarveotsikon alle hoitosuunnitelmaan
 - Kuukausittain hoitosuunnitelmien tarkistus
- TOIMI-hanke v. 2019
 - Vahvistettiin omahoitajanäkökulmaa
 - Toiveet myös huoneentaululle

Toivon vahvistaminen potilastyössä: auttamismenetelmiä ja huomioitavia asioita

- Toivosta ja toiveista keskusteleminen hoidon eri vaiheissa osana vuorovaikutusta
- Keskustelu tärkein väline!

Konkreettisia esimerkkejä potilaiden toiveista:

kivuttomuus, sauna, kotiloma, lemmikkieläimen tapaaminen, musiikki, hengelliset rituaalit, hyvä yöuni, lempiruokien ja juomien nauttiminen, lämmin olo, jalkahoito, kauneudesta huolehtiminen, oma vaate, esteettinen ympäristö, läheisten vierailut, äidinkielellä puhuminen

Toivon vahvistaminen potilastyössä: auttamismenetelmiä ja huomioitavia asioita

- Puhuminen muustakin kuin sairaudesta -> hoidetaan ihmistä, ei vain sairautta
- Potilaan omien voimavarojen vahvistaminen ja validaatio
- Hengellisyyden/henkisyyden huomiointi (rituaalit, taide, luonto)
- Omaisten tukeminen hoitoon osallistumisessa
- Pelkojen vähentäminen ja tulevaisuuteen suuntautuminen (tavoitteet)
- Hyvä oirehoito!
- Potilaan ja omaisen tiedonsaannin turvaaminen

ESPOO
ESBO

Yhteenveto

- Toivo ja sen vahvistaminen keskeinen näkökulma palliatiivisen potilaan hoidossa
- Toivo sekä **kokoelma toiveita** että **dynaaminen elämänvoima**, joka voi lisätä turvallisuuden tunnetta ja merkityksellisyyden kokemusta elämän loppuvaiheessa
- Ennakoiva hoitosuunnitelma hoidon alkuvaiheessa tärkeä väline toivon ja toiveiden huomioimisessa yksilöllisesti
- Toivoa voidaan vahvistaa ja ylläpitää hoitosuhteessa
 - Edellyttää ammattilaisilta empatiaa, aitoa läsnäoloa sekä erilaisten vuorovaikutusta tukevien menetelmien käyttöä

ESPOO
ESBO

Kiitos!

- **Brinkman-Stoppelenburg, A., Rietjens, JA., van der Heide, A.** 2014. The effects of advance care planning on end-of-life care: a systematic review. *Palliat Med* 2014;28: 1000-25.
- **Karvinen, I., Kylmä, J., Ojanen, E., Pentikäinen, J. & Vaskilampi, T.** 2012. Henki ja toivo hoitotyössä. E-kirja. Klaava Media.
- **Kylmä, J.** 1996. Toivon dynamiikka – Inhimillisen olemassaolon uudistuksen lähde. Tampere: Kirjayhtymä Oy.
- **Lehto, J. Marjamäki, E. Saarto, T.** 2019. Elämän loppuvaiheen ennakoiva hoitosuunnitelma. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 135/4, 335-42.
- **Lehtonen, J.** 2013. Toivo ja epätoivo. Teoksessa Pelkonen, R., Huttunen, M. & Saarema, K. (toim.) *Toivo ja sairaus*. Porvoo: Bookwell Oy, 16-27.
- **Person, C.** 2004. Patient Care Delivery. In M. Koloroutis (ed.) *Relationship-Based Care. A Model for Transforming Practice*. Minneapolis: Creative Health Care Management. 159-182.
- **Reynolds, M.** 2008. Hope in adults, ages 20-59, with advanced stage cancer. *Palliative & Supportive Care* 6/2008, 259-264.
- **Suutari, K.** 2016. Toivon ylläpitäminen ja vahvistaminen. Luentodiat. Espoon kotisairaala.
- **Vahala, P.** 2014. *Toivon ylläpitäminen ja vahvistaminen osana palliatiivisessa hoidossa olevan syöpäpotilaan kohtaamista Espoon kotisairaalassa*. Laurea ammattikorkeakoulu. Kehittämistyö, Syöpähoitotyön kehittäjä -koulutus.